

בלבבי משכן אבנה

נקודה מתוך הפרשה

כי תבוא

בפרשתנו (דברים כו, ב) נאמר "וְלָקַחְתָּ מִרְאשֵׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיָא מֵאֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְשָׂמְתָּ בִטָּנָא וּגו'". מה עניין ה'טנא', ובפרט שכידוע שטנא'א, ר"ת של טעמים נקודות תגין אותיות, וכולט כאן העדר האות ת' הרומזת לתגין.

ביאור מורינו הרב שליט"א

במלאכת שלמה (שם) וז"ל, הטנא נראה שהוא מלשון כובד ומשא כדאמרינן בעלמא מטונך. ובשביל שהיה קצת כבד יותר מן הכוז נקרא טנא (כיוון שהוא כבד יש מעין טנא לנושא אותם, לשון טנא, והבן), וטנא נמי דכתיב בקרא על שם זה נקרא. וברא"ש ז"ל פירש, וז"ל, טנא מלשון קב עכ"ל. ואמרו (תמיד פ"ג, מ"ו) הטנא דומה לתרקב גדול של זהב (כעשירים שהיו מביאים הביכורים בקלות של זהב), מחזיק קביים וחצי.

וכתבו רבותינו, טנא גימטרייה - ס, וכמה ביאורים בכך: כתב האור החיים וז"ל, ואמרו ושמע בטנא - ירמוז שצריך כל מפעלות הטובות שעשה יהיו ע"פ דבריהם, כאמרו (לעיל יז, א) "על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט וגו'", והתורה והמשפטים ביארו אותם חכמים בשישים מסכתות, כמנין טנא. שזולת זה הגם שיעשה כל מצוות שבעולם ישרף הוא והם, עכ"ל. ועיין צרור המור (פסוק ד'), שפירש שקאי על פרשה ראשונה שבק"ש, שיש בה שישים אותיות, כמנין טנא. ועיין עץ הדעת טוב, שרומז על ס' גיבורים שסביב מיטת שלמה המלך, והם שורש לס' ריבוא נשמות ישראל. ועיין מחשוף הלבן רמזים נפלאים במלת טנא. ומגן אברהם (טריסק, על אתר), ובזוהר חדש שהובא במגלה עמוקות (חיי שרה, ופרשת ויצא), ובדגל מחנה אפרים וז"ל, טנא ר"ת טעמים נקודות אתון, עכ"ל. והתגין שיתופא דאותיות, עיין עץ חיים (ש"ה, פ"ב), ועיין מגן אברהם (טריסק, על אתר). ופרי הארץ (על אתר), ומגלה עמוקות (אמור).

כתיב (דברים כו, ב) "וְלָקַחְתָּ מִרְאשֵׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיָא מֵאֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְשָׂמְתָּ בִטָּנָא וּגו'".

ובתיקון כתיב (שם כח, ה) "בְּרוּךְ טָנָא וּמְשַׁאֲרֵתָּהּ", ובקלוקל כתיב (שם, יז) "אָרוּר טָנָא וּמְשַׁאֲרֵתָּהּ". ובארמית נקרא טנ, עיין רע"ב (תמיד פ"ג, מ"ו. וכלים פ"ב). ובשורש הוא טני, כ"כ בערוך (ערך טן).

ופרש"י (שם כח, ה) וז"ל, בְּרוּךְ טָנָא - פירותיך. ד"א טנאך, דבר לח שאתה מסנן בסלים, עכ"ל. ובאבן עזרא (שם כו, ב) כתב, וז"ל, בִּטָּנָא - כדמות סל, עכ"ל. ואמרו חז"ל (ספרי, כי תבוא) שעשירים היו מביאים בקלותות של כסף ושל זהב, ועניים בסלי נצרים של ערבה קלופה, סל הנעשה ע"י ערבה קלופה, ועיין הכתב והקבלה (ויקרא, יט, יט), ועיין ב"ק (צא ע"א).

וכתב החזקוני וז"ל, וְשָׂמְתָּ בִּטָּנָא - דרך כבוד ולא בחיק ולא בכנף הבגד, עכ"ל. וברבנו בחיי (פס"א) כתב וז"ל, ועל דרך הקבלה, וְשָׂמְתָּ בִּטָּנָא, הטנא הוא רמז לה'א אחרונה שבשם הויה, כי הביכורים נקראו ראשית, והן שלוש אותיות של שם שהן ראשית הכל וכו', כי בהם ראשית הקיים בעולם כולו מעלה ומטה, והנה הם משפיעים כח בה'א אחרונה, שהיא הרביעית ובית קיבול להם, והיא מכללם. ועיין זוה"ק (זוהר חדש נע"ב). כענין ארץ היסודית שהיא רביעית ובית קיבול לשלושה יסודות ראשונים, עכ"ל. ויסוד הדין למעשה, שביכורים טעונין כלי, כמ"ש בספרי (על אתר), וכתב בספר הגיליונות (לר' יהודה החסיד ליקוטים, אות א) וז"ל, בִּטָּנָא בגימט' הכלי עכ"ל.

והטעם שנקרא טנא, ופירש בראב"ד (תמיד פ"ג, מ"ו. והובא